

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ¹

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: Μουσικό Σχολείο Αγρινίου

Σχ. Έτος: 2011-2012

ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ Α΄

ΤΜΗΜΑ: Α1

ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**Η Ελληνική δημοτική ποίηση
με παράλληλη συγκριτική μελέτη της Αγγλικής δημοτικής παράδοσης
(The Ballad form)
Η λαϊκή μούσα της Αιτωλοακαρνανικής γης και
οι διαδρομές του Αγγλικού δημοτικού τραγουδιού: μια προσπάθεια
προσέγγισης**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΠΕ)	ΔΙΑΤΙΘΕΜΕΝΕΣ ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ (ΦΟΡΕΑΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ)
ΑΛΕΞΑΚΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	ΠΕ6	(1)		ΝΑΙ
ΜΠΕΚΟΥΛΗ ΕΥΔΟΞΙΑ	ΠΕ2	(2)		ΝΑΙ

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ

Το Δημοτικό τραγούδι αποτελεί τη μικρογραφία της ελληνικής ψυχής. Μελετώντας κανείς τα ομηρικά Έπη, Ιλιάδα και Οδύσσεια, τα Ορφικά, τα έργα του Ησίοδου, θα καταλάβει ότι το Δημοτικό τραγούδι κραδαινεί την καταγωγή του από τα πανάρχαια χρόνια. Στα επικά ποιήματα ανήκουν τα «ακρηνικά», τα παλαιότερα δημιουργήματα της δημοτικής ποίησης. Μετά την οθωμανική κατάκτηση οι Έλληνες υπόδουλοι στήριξαν την ομαδική τους λειτουργία στην παράδοσή τους. Το δημοτικό τραγούδι, εξελισσόμενο παρακολουθούσε την ιστορική πορεία του ελληνοισμού και έτσι γεννιούνται τα ιστορικά και κλέφτικα δημοτικά τραγούδια, εκφράζοντας τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής κοινωνίας. Ορισμένα από τα «ιστορικά» τραγούδια αναφέρονται και σε γεγονότα της νεότερης ελληνικής ιστορίας, της περιόδου 1881-1913, της μικρασιατικής καταστροφής, του β' παγκόσμιου πόλεμου και του εμφυλίου. Από την άλλη η Αιτωλοακαρνανία αποτελεί ιδιαίτερο σταθμό στη μελέτη μας. Οι απλοί άνθρωποι της ριζοβόλησαν στα σπλάχνα τους το δημοτικό τραγούδι και το συνέδεσαν με γενναία νοήματα και ευγενικά συναισθήματα. Μέσα του καθρεφτίζεται ο εθνικός βίος, το λαϊκό αίσθημα, οι πόθοι, τα προβλήματα των ανθρώπων της Ρούμελης.

Παράλληλα από την μεσαιωνική περίοδο και ύστερα αναπτύχθηκε στη **Βρετανική και Ιρλανδική παράδοση** ένα είδος ποίησης αφηγηματικού χαρακτήρα που συνοδευόταν από μουσική. Η παράδοση αυτή συνεχίστηκε ως και τον 19ο αιώνα ενώ παράλληλα εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και αργότερα στην Αμερικανική ήπειρο, την Αυστραλία και τη Βόρειο Αφρική. Τα Αγγλικά

¹ Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε και στάλθηκε στο Σχολικό Σύμβουλο Φιλολόγων Ν Αιτ/νίας κ. Βετσόπουλο Α., κατόπιν αιτήματός του, το Φεβρουάριο του 2011.

δημοτικά τραγούδια, που ονομάζονται «μπαλάντες», από θεματικής άποψης, αλλά και όσο αφορά τον ρόλο τους, κατά πάσα πιθανότητα έλκουν την καταγωγή τους από την Σκανδιναβική και την Γερμανική αφηγηματική παράδοση που έδωσε πνοή σε επικά ποιήματα όπως το Beowulf. Όπως στις περισσότερες περιπτώσεις της παραδοσιακής ποίησης έτσι και οι μπαλάντες αφηγούνται μια ιστορία που μπορεί να είναι τραγική, ιστορική, ρομαντική ή κωμική. Τα θέματα που πραγματεύονται ποικίλουν από το θρησκευτικό έως το υπερφυσικό και μυθικό. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι σύγχρονες μπαλάντες αποτελούν μετεξέλιξη εκείνης της πρώτης μορφής της λαϊκής ποίησης, ενώ πολλοί σύγχρονοι καλλιτέχνες επιστρέφουν σε πρωτότυπα παραδείγματα δημοτικών τραγουδιών και τα διασκευάζουν δίνοντάς τους την δικιά τους πινελιά.

Με εφόρμηση τις παραπάνω σκέψεις 22 παιδιά της Α' τάξης του Μουσικού Σχολείου Αγρινίου, ύστερα από πρόταση των υπεύθυνων καθηγητριών θέλησαν να ερευνήσουν, να συγκεντρώσουν υλικό, να μελετήσουν, να συνθέσουν πρωτότυπο υλικό σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πορεία σχεδιασμού και ολοκλήρωσης της Ερευνητικής εργασίας (project) διαμορφώθηκε σε **τέσσερα στάδια**, όπως άλλωστε δηλώνει και η σχετική με το θέμα βιβλιογραφία (Σουλιώτη κ.α. 2004:45-6, Μπρίνια 2005:211-15).

Κατά το πρώτο στάδιο του προβληματισμού ή σχεδιασμού (planning) σχεδιάστηκε το θέμα από τις υπεύθυνες εκπαιδευτικούς, οι οποίες, αφού συνέλαβαν την αρχική ιδέα του θέματος και είχαν στη διάθεσή τους έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό, προσπάθησαν να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές. **Το αρχικό ερέθισμα για την επιλογή του θέματος** συνδέθηκε άμεσα με το **μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας** και συγκεκριμένα με τα κείμενα της Α' περιόδου της Νεοελληνικής λογοτεχνίας (σύνδεση Ερευνητικής εργασίας με το Αναλυτικό πρόγραμμα). Παράλληλα ενημερώθηκαν οι μαθητές για την επεξεργασία θεμάτων που αφορούν εκφάνσεις του λαϊκού πολιτισμού της περιοχής της Αιτωλοακαρνανίας (σύνδεση με το πεδίο «**Τέχνη και Πολιτισμός**»). Ταυτόχρονα προσάφθηκε η μελέτη αντίστοιχων ποιημάτων στην αγγλική γλώσσα με σκοπό να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα σε δημιουργίες ανώνυμων λαϊκών ποιητών διαφορετικών χωρών, διαφορετικού πολιτισμού και κουλτούρας. Κατά τη διάρκεια του ίδιου σταδίου οι μαθητές με τη μέθοδο του καταϊγισμού των ιδεών όλα τα μέλη της ομάδας εργασίας εξέφρασαν ανεξαρτήτως οποιαδήποτε ιδέα, άποψη τους ερχόταν στο μυαλό και γράφονταν στον πίνακα. Έπειτα από συζήτηση όλων των μελών της ομάδας και με την **καθοδήγηση** των επιβλεπουσών καθηγητριών διαρθρώθηκε το πλαίσιο και η δομή του θέματος ακτινωτά, με κέντρο το θέμα και καθορίστηκε ο σκοπός, το περιεχόμενό του και τα ερευνητικά ερωτήματα, η απάντηση των οποίων θα αποτελούσε και το κύριο θέμα της παρούσας Ερ. Εργ.

ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- ❖ Να αναζητηθεί η λογοτεχνική καταγωγή και συνέχεια της δημοτικής ποίησης
- ❖ Να συγκεντρωθούν και να μελετηθούν δημοτικά τραγούδια περιοχών της Αιτωλοακαρνανίας
- ❖ Να γίνει μια προσπάθεια παράλληλης σύγκρισης με αντίστοιχα τραγούδια της αγγλικής λογοτεχνίας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- Στην παρούσα ερευνητική εργασία μας απασχόλησε η απάντηση των εξής ερευνητικών ερωτημάτων:
- ❖ Ποια η σχέση ανάμεσα στην επική ποίηση και στο Δημοτικό τραγούδι;
 - ❖ Πού έγκειται η αξία (γλωσσική, λαογραφική, ιστορική) των δημοτικών μας τραγουδιών;
 - ❖ Ποιες οι κατηγορίες των δημοτικών τραγουδιών;
 - ❖ Ποια η τεχνοτροπία και η τεχνική της έκφρασης των δημοτικών τραγουδιών;
 - ❖ Ποια η θέση της γυναίκας στο δημοτικό τραγούδι;
 - ❖ Ποια η επίδραση του δημοτικού τραγουδιού στη νεότερη ποίηση
 - ❖ Με ποιο τρόπο η λαϊκή μούσα υμνεί γεγονότα της Αιτωλοακαρνανικής γης;
 - ❖ Ποιες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής αποτελούν αντικείμενο της τοπικής δημοτικής ποίησης;
 - ❖ Παρατηρούνται ομοιότητες και διαφορές (μορφολογίας, τεχνοτροπίας, και θεματολογίας) ανάμεσα στην ελληνική δημοτική ποίηση και στα αντίστοιχα της αγγλικής;

- ❖ Ποια ήταν η εξέλιξη της μορφής της «μπαλάντας» (όπως ονομάζεται το δημοτικό τραγούδι στην αγγλική γλώσσα;
- ❖ Ποιες διαδρομές ακολούθησε μέσα και έξω από τα όρια της Βρετανικής Κοινοπολιτείας;

Με βάση τα παραπάνω συγκροτήθηκαν ομάδες, προκειμένου κάθε ομάδα να αναλάβει και μια ενότητα. Είναι σημαντικό ότι για τη συγκρότηση κάθε ομάδας οι υπεύθυνες εκπαιδευτικοί έλαβαν υπόψη την ανομοιογένεια ως προς το φύλο, την κοινωνική προέλευση, την επίδοση κ.τ.λ. καθώς και τις σχέσεις των μελών μεταξύ τους. Καθορίστηκε ένας συντονιστής για κάθε ομάδα, ο οποίος ήταν υπεύθυνος για το συντονισμό των δραστηριοτήτων της ομάδας και τη συγκέντρωση του απαραίτητου υλικού. Καταρτίστηκε και μοιράστηκε από τις καθηγήτριες σε όλες τις ομάδες «**Ένα συμβόλαιο**» το οποίο έπρεπε να τηρήσουν οι μαθητές, προκειμένου η μεταξύ τους συνεργασία να είναι αγαστή και να μη δημιουργηθούν προβλήματα. Επίσης οι μαθητές ενημερώθηκαν με συγκεκριμένα παραδείγματα για το πώς γίνεται η καταγραφή βιβλιογραφικών παραπομπών, απαραίτητο στοιχείο για την εργασία τους. Τους δόθηκαν οδηγίες με συγκεκριμένα παραδείγματα για το πώς να αποφύγουν τη λογοκλοπή (αν και αυτό δεν επιτεύχθηκε στο βαθμό που θα έπρεπε). **Για το πρώτο στάδιο διατέθηκαν 6 ώρες**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σε ό,τι αφορά το χωρισμό των μαθητών σε ομάδες ακολούθηθηκε το 2^ο σχήμα (σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνονται στο βιβλίο για τις Ερευνητικές εργασίες), σύμφωνα με το οποίο κάθε ομάδα δουλεύει ένα υπο-θέμα, οι σχέσεις μεταξύ των ομάδων είναι χαλαρές και όταν συγκεντρώθηκε και επεξεργάστηκε το υλικό, η κάθε ομάδα έλαβε γνώση των εργασιών και των αποτελεσμάτων της άλλης.

Κατά το **δεύτερο στάδιο, αυτό της εκτέλεσης (Preparation) ή της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων**, οι μαθητές εφάρμοσαν στην πράξη αυτά που σχεδίασαν, δηλαδή συγκεντρώσαν το υλικό τους, το επεξεργάστηκαν και ανέλυσαν τα δεδομένα. Κατά την πορεία του σταδίου αυτού το τμήμα ενδιαφέροντος πήγε δύο φορές (**2 τριώρα**) στο εργαστήριο Πληροφορικής, από όπου μέσω των μηχανών αναζήτησης και των κατάλληλων λέξεων-κλειδίων άντλησε διαδικτυακό υλικό. Έγινε κατάρτιση του πίνακα περιεχομένου της εργασίας (πρώτη μορφή), καθώς και λεκτική περιγραφή των υποθεμάτων με τα οποία ασχολούνταν κάθε ομάδα. Έγινε σύνθεση των εργασιών κάθε ομάδας και παρεμβλήθηκαν διαλείμματα (**αυτό έγινε δύο φορές**) ενημέρωσης και ανατροφοδότησης όλων των ομάδων. Τα μέλη κάθε ομάδας αντάλλασσαν απόψεις, εξέθεταν τις δυσκολίες που προέκυπταν κατά τη διαδικασία υλοποίησης. Κάθε ομάδα ανέφερε στην ανμέλεια τις δραστηριότητες που έχει ολοκληρώσει, γινόταν ανταλλαγή πληροφοριών.

Οι επιβλέπουσες καθηγήτριες, κατά το στάδιο αυτό **διόρθωσαν το πρώτο σχέδιο-πλάνο των ομάδων, καταγράφοντας τις παρατηρήσεις τους σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο των εργασιών αλλά και την παραπομπή βιβλιογραφικών παραπομπών**. Έγινε προσπάθεια «ελέγχου» των εργασιών των μαθητών, μέσω των ημερολογίων που ήταν υποχρεωμένοι να τηρούν. Δεν τηρήθηκαν ημερολόγια κατά ομάδες, κατόπιν κοινής απόφασης των καθηγητριών, θεωρώντας το μέσω αυτό γραφειοκρατικό και μη ουσιώδες. Ο ρόλος, λοιπόν, των καθηγητριών υπήρξε **συμβουλευτικός και συντονιστικός**. Η παρατήρηση και η πρώτη αξιολόγηση των μαθητών, έδρασε ως πόλος επικοινωνίας μεταξύ των μελών των ομάδων, έδωσε συνοχή στις προσπάθειές τους με τη ανατροφοδότηση που τους παρασχέθηκε. Προσανατόλισε τους μαθητές, ώστε να αποφύγουν τη σπατάλη χρόνου, εφόσον τους δόθηκαν συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια για το πότε θα γινόταν η πρώτη παρουσίαση και η ανατροφοδότηση.

Τέλος, κατά το στάδιο αυτό οι ομάδες δημιούργησαν και συνέθεσαν την εργασία σε ένα σώμα, ώστε να αποτελέσει μια ολοκληρωμένη Ερευνητική εργασία, με Εισαγωγή, κύριο Μέρος και συμπεράσματα. **(Για το δεύτερο στάδιο διατέθηκαν 21 διδακτικές ώρες)**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΘΟΔΟΥ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΕ

Η εργασία δομήθηκε σε τέσσερις ενότητες, χωρίζοντας το σύνολο του τμήματος ενδιαφέροντος σε **4** ομάδες :

A' ΟΜΑΔΑ : Ασχολήθηκε με την έννοια, τη δημιουργία του δημοτικού τραγουδιού, αναζήτησε τις

ρίζες καταγωγής του, επισήμανε την αξία των δημοτικών τραγουδιών από αισθητικής, γλωσσικής, λαογραφικής και ιστορικής άποψης, ερευνήσε τη θέση της γυναίκας στο δημοτικό τραγούδι, μελέτησε την τεχνολογία του και την τεχνική της έκφρασής του, διερεύνησε την επίδραση της δημοτικής ποίησης σε νεοέλληνες ποιητές.

Β' ΟΜΑΔΑ: Ασχολήθηκε με τις κατηγορίες των δημοτικών τραγουδιών, συλλέγοντας αντιπροσωπευτικά δείγματα από κάθε κατηγορία, κάνοντας ανάλυση στα δημοτικά τραγούδια που ανθολογούνται στο σχολικό τους βιβλίο.

Γ' ΟΜΑΔΑ: Συγκέντρωσε δημοτικά τραγούδια της **Αιτωλοακαρνανίας** και τα συνέδεσε με γεγονότα της τοπικής ιστορίας, κυρίως πανηγύρια, της Αγίας Αγάθης του Αη Συμιού, αλλά και ιστορικά γεγονότα, όπως είναι η έξοδος του Μεσολογγίου.

Δ' ΟΜΑΔΑ : Επεξεργάστηκε το θεωρητικό μέρος της αγγλικής δημοτικής ποίησης, συγκέντρωσε, μελέτησε και κατάταξε σε κατηγορίες αντίστοιχα τραγούδια στην αγγλική γλώσσα. Επιχείρησε μια προσέγγιση συγκριτική δημοτικών τραγουδιών και αντίστοιχα της αγγλικής δημοτικής ποίησης σε θέματα τεχνολογίας, θεματολογίας και τεχνικής, συγκρίνοντας συγκεκριμένα τραγούδια.

Το τρίτο στάδιο ήταν αυτό της παρουσίασης (presentation) της εργασίας από τους μαθητές, κατά το οποίο διαμόρφωσαν την τελική τους μελέτη. Επειδή θεωρήθηκε από τις διδάσκουσες ιδιαίτερα σημαντικός ο τρόπος παρουσίασης, γιατί η τελική επίδοση της είναι αυτή που θα δώσει την ηθική ικανοποίηση στους μαθητές, προτάθηκε η παρουσίαση να γίνει με **εποπτικά μέσα (λογισμικό παρουσίασης)** και με **τέχνημα-βίντεο** που θα παρουσίαζε μέσω εικόνων την εξέλιξη του ελληνικού δημοτικού τραγουδιού. Για το σκοπό αυτό διατέθηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής **9 διδακτικές ώρες**. Οι μαθητές αξίζει να σημειωθεί ότι –με την υπόδειξη και τις κατευθυντήριες οδηγίες των καθηγητριών τους - **ΜΟΝΟΙ ΤΟΥΣ, κατά ομάδες, δημιούργησαν λογισμικά παρουσίασης και το σχετικό τέχνημα**. Εξοικειώθηκαν με αυτό τον τρόπο με θέματα που αφορούν τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, και μάλιστα προγραμμάτων αρκετά απαιτητικών, όπως είναι η δημιουργία ενός βίντεο. **(Για το τρίτο στάδιο διατέθηκαν 9 διδακτικές ώρες)**

Το τέταρτο στάδιο ήταν αυτό της αξιολόγησης (assessment). Παρότι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η παρουσίαση της εργασίας στην τελική της μορφή είναι το τελευταίο στάδιο μιας Ερ. Εργ., αξίζει να αφιερωθεί κάποιος χρόνος, ώστε να έχουν οι μαθητές τη δυνατότητα να κάνουν την αυτοκριτική τους και τον απολογισμό (**reflection**) της εμπειρίας που αποκόμισαν.

Κατά το στάδιο αυτό οι **καθηγήτριες αξιολόγησαν το αποτέλεσμα της εργασίας των μαθητών**, εξέτασαν την επίτευξη ή μη των στόχων που αρχικά είχαν τεθεί, εκτίμησαν τι θα μπορούσε να είχε γίνει διαφορετικά, διέκριναν τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της όλης διαδικασίας και έδωσαν συμβουλές για τις επόμενες Ερευνητικές εργασίες. **Όμως οι επιβλέπουσες καθηγήτριες δεν αξιολόγησαν μόνο εκείνες τους μαθητές αλλά ζήτησαν από τα παιδιά με σχετικό ανώνυμο ερωτηματολόγιο (ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΕΤΑΙ) να εκθέσουν τις δικές τους απόψεις και να αξιολογήσουν τις εκπαιδευτικούς** επιθυμώντας να διαπιστώσουν την ικανοποίηση των παιδιών από τη συμμετοχή τους στη διεξαγωγή της παρούσας Ερευνητικής Εργασίας. **Στόχος αυτής της αλληλοαξιολόγησης ήταν η ανατροφοδότηση** για τη γνώση που τελικά αποκόμισαν οι μαθητές, ενώ αποτελεί ακλόνητη πεποίθηση των καθηγητριών ότι ο εκπαιδευτικός επωφελείται από την εμπειρία και την κριτική των μαθητών για το σχεδιασμό μελλοντικών εργασιών. **(Για το τρίτο στάδιο διατέθηκαν 3 ώρες)**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το σχέδιο υποβολής της Ε.Ε, το τελικό προϊόν αυτής, της παρουσίασης κάθε ομάδας και του τεχνημάτος έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου και σε ειδικό σύνδεσμο (link) με τίτλο "projects", προκειμένου πρακτικές νέες, όπου πρωταγωνιστές είναι οι μαθητές, να διαχέονται στο διαδίκτυο προς γνώση τόσο της εκπαιδευτικής κοινότητας όσο και των γονέων και της ευρύτερης κοινωνίας. Η ηλεκτρονική διεύθυνση της ιστοσελίδας του σχολείου είναι <http://gym-mous-agrin.ait.sch.gr/site/>

ΘΕΤΙΚΑ ΤΩΝ Ε.Ε

ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η εκπαιδευτική διαδικασία κρίνεται αναγκαίο να αναπροσαρμόζεται και να επαναπροσδιορίζεται ανάλογα με τη δυναμική των καιρών και να βασίζεται σε ένα πλαίσιο που θα συμβαδίζει με το μετασχηματισμό της κοινωνίας. Η επιτυχής προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στην κατεύθυνση μιας παγκόσμιας πολυγλωσσικής, πολυπολιτισμικής και γενικότερα πολυμορφικής κοινωνίας επιβάλλει την υιοθέτηση νέων διδακτικών προσεγγίσεων και μεθόδων διδασκαλίας (Αλαχιώτης 2003:1, Chrysochoos et al. 2002:37). Το σχολείο οφείλει να γίνει χώρος δημιουργίας και βιωματικής μάθησης, με μαθητοκεντρικό χαρακτήρα, ενώ ταυτόχρονα ο μαθητής να αντιμετωπίζεται ως μια πολυδιάστατη οντότητα.

Οι ερευνητικές εργασίες (ως «παιδί» των παλιών Συνθετικών εργασιών, της Ευέλικτης Ζώνης και των διαθεματικών εργασιών) που έχουν εισαχθεί στο σχολείο με το καινούριο αναλυτικό πρόγραμμα σε ειδική ζώνη του ωρολογίου προγράμματος, μπορούν να μεταβάλλουν την κουλτούρα του σχολείου, να προωθήσουν το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο μάθησης. Καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας της μεθόδου projects που εφαρμόζεται στις Ερευνητικές εργασίες αποτελεί η ενεργός συμμετοχή των μαθητών σε κάθε βήμα της διαδικασίας. Είναι προτιμότερο - κατά την άποψη των επιβλεπουσών καθηγητριών- να καθυστερήσει ή να μην ολοκληρωθεί ποτέ παρά οι εκπαιδευτικοί να αναλαμβάνουν ό,τι θα έπρεπε να κάνουν οι μαθητές. **Τέλος, ας μην ξεχνάμε ότι η συγκεκριμένη μέθοδος δεν ενδιαφέρεται τόσο για το αποτέλεσμα, όσο για τη διαδρομή προς το αποτέλεσμα, διότι το μεγάλο κέρδος για το μαθητή είναι η γνώση και οι εμπειρίες που αποκομίζει κατά τη διαδικασία. Το «ταξίδι» έχει σημασία και όχι « η Ιθάκη»**

Γενικά μέσω των Ερευνητικών εργασιών:

- ✓ Επιτυγχάνεται η ανάπτυξη και των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων, που είναι η κατανόηση και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου (ακρόαση-listening, ομιλία-speaking, ανάγνωση-reading, γραπτή έκφραση-writing).
- ✓ Αναλαμβάνει ο κάθε μαθητής το ρόλο που του ταιριάζει, δεν αμφισβητείται η προσφορά από τα άλλα μέλη, καθώς προωθείται η συνεργασία με τους συμμαθητές του και διευκολύνεται η ανάληψη ερευνητικών καθηκόντων.
- ✓ Αξιοποιούνται οι ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή και αναδεικνύεται το ταλέντο και οι διαφορετικές ικανότητές του.
- ✓ Δημιουργείται ελεύθερος χρόνος μάθησης χωρίς τις επιβαρύνσεις των εξετάσεων
- ✓ Αποδεσμεύεται ο εκπαιδευτικός από το πλέγμα της αυστηρά ιεραρχικής οργάνωσης της εκπαίδευσης, δημιουργούνται ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα, κατά τα οποία ο εκπαιδευτικός αποκτά ελευθερία κινήσεων και αυτονομία και συντελούν στην προώθηση της ιδέας ενός εκπαιδευτικού συστήματος ανοιχτού στην ευρύτερη κοινωνία.
- ✓ Δημιουργείται σχέση οικειότητας ανάμεσα στο καθηγητή και το μαθητή

Με βάση, λοιπόν, τις παραπάνω σκέψεις μέσω της παρούσας ερευνητικής εργασίας για την ελληνική δημοτική ποίηση και για την αντίστοιχη της Αγγλίας έγινε προσπάθεια να :

- Να κατανοήσουν οι μαθητές την αξία των δημοτικών τραγουδιών
- Να διερευνήσουν τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες γέννησης των τραγουδιών αυτών και ιδιαίτερα αυτών που αφορούν τραγούδια της γενέθλιας πατρίδας τους.
- Να ασκηθεί η κριτική τους ικανότητα στη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών γύρω από το υπό διερεύνηση θέμα
- Να αυξηθεί το ενδιαφέρον τους για γεγονότα της τοπικής τους ιστορίας
- Να επιστημάνουν συγκριτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής δημοτικής παράδοσης με την αντίστοιχη αγγλική λαϊκή ποίηση
- Να συνειδητοποιήσουμε όλοι μας το κοινό μας «background» άσχετα από τον τόπο

καταγωγής μας και να αναπτύξουμε ενσυναϊσθηση.

- Να γνωρίσουν σε βάθος υποενότητες του μαθήματος της Νεοελληνικής λογοτεχνίας που αφορά στο δημοτικό τραγούδι και που ο σχολικός χρόνος δεν επαρκεί για να δοθεί η εμφάνιση που χρειάζεται
- Να ακονιστούν οι αναλυτικές δεξιότητες των μαθητών και να ασκηθούν οι ίδιοι στην εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Να μάθουν οι μαθητές να συνεργάζονται, δραστηριοποιώντας υπάρχουσες γνώσεις και να αποκτήσουν νέες.
- Να εξοικειωθούν με ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αναζήτησης, επιλογής και αξιοποίησης πληροφοριών στο διαδίκτυο.
- Να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου με την αξιοποίηση του επεξεργαστή κειμένου.
- Να εξοικειωθούν με την αξιοποίηση των πολυμέσων στην αισθητική απόλαυση.
- Να μάθουν να δημιουργούν ένα έντυπο στον υπολογιστή και να παρουσιάζουν το τελικό προϊόν της εργασίας τους

Οι επιβλέπουσες καθηγήτριες θεωρούν ότι οι παραπάνω στόχοι επιτεύχθηκαν σε μέγιστο βαθμό, καθώς ο βαθμός δυσκολίας της Ερευνητικής εργασίας ήταν ανάλογη με το επίπεδο των μαθητών που ανέλαβαν την εφαρμογή του. Επιπλέον οι μαθητές εξοικειώθηκαν με την αγγλική γλώσσα, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και ιδιαίτερα το Διαδίκτυο με αποτέλεσμα να κατακτούν την αγγλική ορολογία, η οποία αφορά στο υπό διερεύνηση θέμα αλλά και στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Στη σύγχρονη εποχή η εξοικείωση αυτή κρίνεται απολύτως απαραίτητη, αφού η χρήση του υπολογιστή εμπλέκεται σε πολλούς τομείς της ζωής τους (εργασία, επικοινωνία, ψυχαγωγία κλπ).

Στα θετικά συγκαταλέγεται και η:

- **άριστη συνεργασία των δύο καθηγητριών που ανέλαβαν το σχεδιασμό και την επίβλεψη της ερευνητικής εργασίας.**
- η **πολύ καλή «χημεία»** που δημιουργήθηκε **μεταξύ των ομάδων και του τμήματος γενικά**, βασικός παράγοντας για την υλοποίησή της. Το αποτέλεσμα τόνωσε την αυτοπεποίθηση των μαθητών, διότι συμμετείχαν ενεργά στις διάφορες δραστηριότητες και συνεισέφεραν στην ομάδα, πολύ σημαντικό στοιχείο για ένα έφηβο. Θετικό ήταν το γεγονός της ύπαρξης της βιβλιοθήκης του σχολείου, η οποία ήταν πλήρως εφοδιασμένη με βιβλία σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ

Οι ερευνητικές εργασίες θεωρείται-όπως αναφέρθηκε πιο πάνω αναλυτικά - ότι βελτιώνουν την ποιότητα της διδασκαλίας και συνιστούν ένα μαθησιακό περιβάλλον ευέλικτο, πλούσιο σε ερεθίσματα και εμπειρίες, που δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή να αξιοποιήσει το υφιστάμενο δυναμικό του αλλά και τις εμπειρίες των άλλων. Όμως η έμπρακτη εφαρμογή πραγμάτων και νέων μεθόδων διδασκαλίας αναφύει προβλήματα και για τους εκπαιδευτικούς και για τους μαθητές. Συγκεκριμένα, κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της παρούσας Ερευνητικής εργασίας υπήρχαν τα εξής προβλήματα:

✦ **Έπρεπε να ελέγχεται κάθε φάση της διαδικασίας**, για να διαπιστώνεται, αν γίνονται όλες οι προδιαγραφές που προγραμματίζονται για την επιτυχή ολοκλήρωση κάθε φάσης. Αυτό απαιτεί άλλου είδους προγραμματισμό από εκείνον που ο Έλληνας εκπαιδευτικός τόσα χρόνια είχε συνηθίσει να εφαρμόζει.

✓ **Η ύπαρξη ενός εργαστηρίου πληροφορικής που διαθέτει το σχολείο είναι ανεπαρκής** για τη ομαλή διεξαγωγή των Ερευνητικών εργασιών. Η αναζήτηση στο διαδίκτυο ή η συγγραφή της εργασίας σε ηλεκτρονική μορφή έπρεπε να γίνεται στο σχολείο. Ωστόσο ο χρόνος δεν επαρκούσε πάντα, με αποτέλεσμα οι μαθητές να παίρνουν την εργασία ή μέρος αυτής να την ολοκληρώσουν στο σπίτι. Η τελευταία αναφορά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, αν σκεφθεί κανείς και τις ώρες που ο Έλληνας μαθητής - λόγω του στρεβλού εκπαιδευτικού συστήματος ή λόγω νοοτροπίας - χρειάζεται να αναλώνει χρόνο το απόγευμα σε φροντιστηριακά μαθήματα. Και τότε δύο λύσεις υπάρχουν: ή ο μαθητής θα υπολειπουργήσει

στα πλαίσια της ομάδας ή κάποιοι άλλοι «εξωτερικοί» θα αναλάβουν την περαίωση της εργασίας.

✓ **Ως εκ τούτου δημιουργείται άγχος στους μαθητές για την εκπόνηση και την ολοκλήρωση της εργασίας**, δεδομένου ότι ο χρόνος (+- 39 ώρες) είναι ελάχιστος και σίγουρα ανεπαρκής. Ειδικότερα η παρουσίαση δημιουργεί το δικό της άγχος σε μαθητές και εκπαιδευτικούς. Οι πρώτοι, γιατί θα προσμετρηθεί στα συν ή τα πλην της βαθμολογίας τους, ενώ οι δεύτεροι θεωρούν - κακώς - ότι κρίνονται οι ίδιοι.

✓ **Το πρόβλημα της ατομικής βαθμολόγησης των ερευνητικών εργασιών** (που θα έχει ισχύ από το επόμενο τετράμηνο) θα δημιουργήσει τα δικά της προβλήματα, ειδικότερα σε ό,τι αφορά την αναγωγή από τη βαθμολογία της ομαδικής εργασίας στην ατομική.

✓ **Η συχνή αλλαγή του ωρολογίου προγράμματος**, λόγω των ειδικών συνθηκών στις οποίες υπόκειται το Μουσικό Σχολείο, αποτέλεσε εάν επιπλέον επιβαρυντικό παράγοντα για τον τρόπο εργασίας των μαθητών.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

✓ **Ταυτόχρονη παρουσία των εκπαιδευτικών που έχουν αναλάβει την επίβλεψη της εργασίας.** Κάτι τέτοιο θα είναι ιδιαίτερα θετικό και για τους μαθητές αλλά και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και το κλίμα συνεργασίας που πλέον πρέπει να καλλιεργηθεί μεταξύ των Ελλήνων εκπαιδευτικών. Η «κουλτούρα συνεργασίας» αφορά τόσο την ομαδοσυνεργατική μέθοδο που εφαρμόζεται στους μαθητές αλλά και στους εκπαιδευτικούς κάθε σχολικής μονάδας, διαμορφώνοντας ένα καλό κλίμα στο χώρο της εκπαιδευτικής μονάδας.

✓ **Θετικό αποτέλεσμα πιστεύουμε θα έχει και η μείωση των μαθητών στα τμήματα ενδιαφέροντος που δημιουργούνται.** Ο αριθμός των 20 ή 25 ατόμων είναι υπερβολικά μεγάλος για την παρακολούθηση και καθοδήγησή τους. Αντίθετα η μείωση σε τμήματα των 16 περίπου ατόμων θα έχει θετικά αποτελέσματα, προκειμένου οι μαθητές να εισαχθούν πραγματικά στη φιλοσοφία των ερευνητικών εργασιών και στον τρόπο αναζήτησης πληροφοριών και -κυρίως- σύνθεσης αυτών.

✓ **Απαραίτητη κρίνεται η υλικοτεχνική υποδομή και μάλιστα η ύπαρξη ατομικού φορητού υπολογιστή** για τους μαθητές και για την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο και για τη συγγραφή της εργασίας και για τη σύνθεση και την εκπόνηση της εργασίας σε ένα τελικό «σώμα».

✓ Επίσης, επειδή στόχος θα πρέπει να είναι η διεύρυνση των εμπειριών των μαθητών και η σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία, η συνεργασία με άλλα σχολεία του Νομού, της χώρας ή ακόμη και του εξωτερικού, **θα ήταν ωφέλιμο να καθιερωθεί ΜΙΑ (1) Ερευνητική εργασία, κατά τη διάρκεια του έτους**, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική προσπάθεια και των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Διαφορετικά τα χρονικά όρια είναι πολύ ασφυκτικά για δύο ερευνητικές εργασίες.

✓ Για τον καλύτερο σχεδιασμό των ερευνητικών εργασιών κατά τα επόμενα σχολικά έτη και για να λαμβάνονται υπόψη οι προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, καλό θα ήταν **τα θέματα των ερευνητικών εργασιών να προτείνονται τον Μάιο-Ιούνιο για την επόμενη σχολική χρονιά.**

Ευνοϊκίζοντας, η εισαγωγή των Ε.Ε στο αναλυτικό πρόγραμμα σίγουρα μπορεί να προσμετρηθεί στα θετικά, προετοιμάζει με επιτυχία την κοινωνική ένταξη του μαθητή, ενώ παράλληλα συντελεί στην προώθηση της ιδέας ενός εκπαιδευτικού συστήματος ανοιχτού στην ευρύτερη κοινωνία, μιας δράσης που το έδαφός της είχε προλειανθεί με τα προγράμματα και τις καινοτόμους δράσεις. Ωστόσο είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι απαραίτητες εκείνες υποδομές, κυρίως υλικοτεχνικές, αλλά και να ληφθούν υπόψη τα προβλήματα που αναφύονται κατά την πρακτική εφαρμογή των Ε.Ε, από εκείνους που καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη όσα κάποιοι σχεδιάζουν «επί χάρτου» και μάλιστα σε περιόδους χαλεπούς και οικονομικής στενότητας, προκειμένου να υπάρξει πραγματική ανατροφοδότηση και μεταβολή / αλλαγή εκείνων που δυσχεραίνουν την εφαρμογή τους.

ΟΙ ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ

ΑΛΕΞΑΚΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ, ΠΕ6
ΜΠΕΚΟΥΛΗ ΕΥΔΟΞΙΑ, ΠΕ2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλαχιώτης, Σ. (2003, 8 Ιουνίου), Πώς η παιδεία θα αποκτήσει «σύστημα», *Το Βήμα*.
- Chrysochoos, J., Chrysochoos, N., Thompson, I. (2002), *The Methodology of the Teaching of English as a Foreign Language with Reference to the Crosscurricular Approach and the Task-Based Learning*, Athens: The Pedagogical Institute
- Μπρίνια, Β. (2005), Η Διεξαγωγή του μαθήματος «Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων» με τη Μέθοδο Project στο Ενιαίο Λύκειο, *Εκπαιδευτικά*, 77-78, 210-7.
- Σουλιώτη, Ε., Παγγέ, Τ. (2004), Διαθεματική Προσέγγιση και Διδασκαλία. Η Μέθοδος Project, *Νέα Παιδεία*, 112, 40-50.

Επιμέλεια: Αλεξιάκη Στ, Μπεκούλη Ευδ.